



JESIEŃ-ZIMA 2021

Nr 59

Salamandra

CZASOPISMO GORCZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO

ISSN 2300-6994



LAT

GORCZAŃSKIEGO
PARKU NARODOWEGO

Ptaki w obiektywie

Zniczek i mysikrólik – najmniejsze ptaki Europy

W Gorcach obydwa gatunki zamieszkują głównie górnoreglowe bory świerkowe. Są bardzo podobne pod względem wielkości, masy ciała i ubarwienia. Ważą zaledwie 5–6 g a rozpiętość ich skrzydeł wynosi ok. 15 cm. Jak więc je odróżnić? Najłatwiej po głosie, a uważny obserwator, wyposażony w lornetkę, dostrzeże następujące cechy:



ZNICZEK

- nad okiem widoczna jest wyraźna biała brew,
- przez oko przechodzi czarny pasek,
- wierzch jego głowy zdobi żółty (u samicy) i pomarańczowo-żółty (u samca) pasek obrzeżony łączącymi się na czole lamówkami w kolorze czarnym,
- w chwilach zaniepokojenia ptak unosi pióra na wierzchu głowy niby płomień „znicza”, od którego pochodzi polska nazwa.



Bogdan Kasperczyk

MYSIKRÓLIK

- ciemne oko wyróżnia się na tle jednolitego, szarego pola,
- brak czarnego paska przechodzącego przez oko,
- na głowie, pomiędzy czarnymi paskami, ma żółty pasek – u samca zakończony kilkoma piórami o pomarańczowej barwie widocznej po nastroszeniu piór.

Łacińska nazwa mysikrólika *Regulus regulus* wywodzi się od słowa rex, czyli król. Naturę ptaka ujęto w polskiej nazwie – „w ciele wielkości myszy kryje się królewski hart ducha, co wydaje się podkreślać żółta niby-korona”.



Bogdan Kasperczyk

Od Redakcji

Witam wszystkich Czytelników „Salamandry”, szczególnie ciepło, gdyż przed nami najzimniejsza pora roku. Nadejście zimy nie oznacza jednak całkowitego uspienia przyrody. Również i o tej porze możecie być świadkami wielu niezwykłych, przyrodniczych zdarzeń. Zima to bardzo dobry czas do nauki odczytywania śladów zwierząt bytujących niedaleko Was. Zdziwicie się, jak wiele ich żyje w Waszym otoczeniu. Trzeba je tylko zauważyć. Zachęcam więc do czytania „listów” pozostawionych przez zwierzęta i podzielenia się swoimi spostrzeżeniami z innymi. Czekam na wiadomości od Was pod stałym adresem lub na naszym FB.

– Salamandra



Co nowego u Nas!

JUŻ JEST W SPRZEDAŻY!

Wydana przez Gorczański Park Narodowy książka pt. „**Kwiaty parku dworskiego w Porębie Wielkiej. Poznaj 50 gatunków roślin**”.

Autorka – Mariola Stefanik – zaprasza do świata roślin. Niektóre rośliny prezentowane na kartach książki można spotkać jeszcze późną jesienią, nawet w listopadzie. Na większość jednak trzeba będzie poczekać do wiosny. Niewątpliwym walorem publikacji są autorskie rysunki Pana Wiesława Łysakowskiego, szczegółowo oddające najważniejsze cechy prezentowanych roślin. Książkę można nabyć, w cenie 18,00 zł, w Ośrodku Edukacyjnym GPN w Porębie Wielkiej 4, w Punktach Obsługi Ruchu Turystycznego w Koninkach i Lubomierzu-Rzekach oraz w sprzedaży wysyłkowej (+ koszty wysyłki).



Klauzula informacyjna dot. przetwarzania danych osobowych

Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Gorczański Park Narodowy z siedzibą w Porębie Wielkiej (zwana dalej: Park) w Porębie Wielkiej, Poręba Wielka 590, 34-735 Niedźwiedź, adres e-mail: gpn@gorcepn.pl nr tel.: (18) 33 17 207 lub (18) 33 17 945, We wszelkich sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych przez Park można kontaktować się z wyznaczonym w tym celu In-spektorem Ochrony Danych, adres email: iod@gorcepn.pl, telefon: (18) 33-17-945 w. 37 lub osobiście w siedzibie Parku.

Cel przetwarzania danych osobowych i podstawa prawna przetwarzania danych: Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą na podstawie art. 6 ust. 1 lit. a RODO – na podstawie wyrażonej przez Pana/Panią zgody na przetwarzanie danych osobowych uczestnika/uczestniczki konkursu organizowanego przez Park pod nazwą „Zagadki Salamandry” wraz ze zgodą na opublikowanie imienia i nazwiska zwycięzcy w czasopiśmie „Salamandra”.

Uwaga: Informacje dotyczące przetwarzania danych osobowych, w tym praw osób których dane są przetwarzane są dostępne na stronie: www.gorcepn.pl – BIP – pkt 12

Ważna informacja!

Bilety wstępu do Gorczańskiego Parku Narodowego



Informujemy,

że **od 1 stycznia 2022 r. wprowadzone zostaną opłaty za wstęp na cały obszar Gorczańskiego Parku Narodowego.**

Z opłat wyłączone zostaną odcinki szlaków biegnące wzdłuż granic parku narodowego:

- szlak żółty z Poręby Górnej na Stare Wierchy,
- szlak zielony od Starych Wierchów do Obidowca
- szlak czerwony na odcinku Bardo – Stare Wierchy – Rozdziele – Turbacz,
- szlak zielony od Polany Przysłop Górny na Gorce,
- szlak niebieski z Gorca do Lubomierza-Rzek.

Opłaty nie będą pobierane za wstęp do parku dworskiego hr. Wodzickich w Porębie Wielkiej.

Do tej pory bilety wstępu obowiązywały tylko na niektóre szlaki w północno-zachodniej części Parku. Zmiana wynika z Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 września 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie parków narodowych lub niektórych ich obszarów, gdzie za wstęp pobiera się opłaty. **Bilety obowiązują przez cały rok, a obowiązkiem każdego wchodzącego na teren Parku jest jego nabycie.**

Przypominamy, że zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z opłat na teren parku zwolnieni są mieszkańcy gmin położonych w granicach parku narodowego i gmin graniczących z parkiem. W przypadku Gorczańskiego Parku Narodowego są to gminy: Niedźwiedź, Mszana Dolna, Kamienica, Ochotnica Dolna, Nowy Targ, Rabka-Zdrój. Zwolnienie dotyczy wyłącznie stałych mieszkańców legitymujących się aktualnym dokumentem poświadczającym stałe zamieszkanie na terenie jednej z wymienionych gmin.

Opłat za wstęp na teren parku nie pobiera się również od:

- dzieci w wieku do 7 lat,
- osób, które posiadają zezwolenie dyrektora parku na prowadzenie badań naukowych w zakresie ochrony przyrody,
- uczniów szkół i studentów odbywających zajęcia dydaktyczne w parku narodowym w zakresie uzgodnionym z dyrektorem parku narodowego,
- członków rodziny wielodzietnej posiadającej ważną Kartę Dużej Rodziny,
- ratowników górskich oraz ratowników górskich z psem ratowniczym posiadających ważną legitymację służbową (w myśl Ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich z dnia 18 sierpnia 2011 r.).

Bilety ulgowe przysługują:

- uczniom szkół i studentom,
- emerytom i rencistom,
- osobom niepełnosprawnym,
- żołnierzom służby czynnej.



Zwolnienie z opłat lub zakup biletu ulgowego przysługuje po okazaniu odpowiedniego dokumentu potwierdzającego spełnienie warunków.

Bilety można nabyć w punktach obsługi ruchu turystycznego w Koninkach i w Lubomierzu Rzekach – na polanie Trusiówka oraz w Ośrodku Edukacyjnym GPN w Porębie Wielkiej. Istnieje też możliwość zakupu biletów przez aplikację mobilną mPay oraz system sprzedaży eparki.pl

Środki uzyskane z opłat za wstęp na teren Gorczańskiego Parku Narodowego przeznacza się na utrzymanie infrastruktury turystycznej Parku, czystości na szlakach turystycznych oraz na dofinansowanie działalności ratowniczej Grupy Podhalańskiej Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, działającej na terenie GPN (15% – zgodnie z art. 17 pkt. 4 ustawy o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich). W 2020 roku Gorczański Park Narodowy na działalność Grupy Podhalańskiej GOPR przekazał 18 817,72 zł.

Podjęmowane prace mają na celu przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa turystom, poprzez utrzymanie w odpowiednim stanie oznakowania szlaków turystycznych, zarówno uzupełniania oznaczeń malowanych na drzewach, jak i elementów małej infrastruktury turystycznej – drogowskazów i tablic informacyjnych. Ważnym działaniem GPN, zapewniającym bezpieczeństwo odwiedzających, jest usuwanie drzew powalonych, martwych i uszkodzonych ze szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych oraz ich otoczenia. Dodatkowo prowadzona jest konserwacja i bieżąca naprawa nawierzchni szlaków i ścieżek edukacyjnych oraz ich oczyszczanie ze śmieci pozostawionych przez turystów.

Małgorzata Józefiak





CZY Wilk jest zły?



Zapraszam na spotkanie z wilkiem – dużym drapieżnikiem żyjącym w gorczańskich lasach. Jego poprawna, pełna nazwa brzmi: wilk szary. Jest drapieżnikiem zasiedlającym półkulę północną, czyli tereny Ameryki Północnej, Europy i Azji. Na tych obszarach występuje w ponad 30 podgatunkach. Główne rejony występowania wilka na terenie Polski to rozległe puszcze północno-wschodniej części kraju (Białowieska, Augustowska, Romincka i Borecka) oraz zalesione obszary polskiej części Karpat. Poza tym występuje również częściej we wschodniej części Polski (Polesie, Roztocze) oraz na Pomorzu i Dolnym Śląsku. W ostatnich latach jego liczebność na terenie naszego kraju jest szacowana na ok. 2500 osobników. Drapieżnik ten w Polsce podlega ochronie ścisłej, z potrzebą wyznaczania stref ochronnych

o promieniu 500 m wokół miejsc rozrodu (nory) w okresie od początku kwietnia do połowy lipca. Jest wpisany na czerwoną listę zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. W skali Europy należy do zwierząt chronionych Dyrektywą Siedliskową Unii Europejskiej.

Wilk jest drapieżnikiem osiagającym znaczne rozmiary. Wysokość w kłębie samca sięga niemal jednego metra (90 cm). Samica jest zwykle niższa o ok. 20 cm. Długość ciała wynosi 100–130 cm. Ogon jest stosunkowo krótki, 30–50 cm. Samiec osiąga wagę 45–70 kg, a samica 30–50 kg. Używane potocznie określenia samca „basior” i samicy „wadera” pochodzą z gwary łowieckiej.

Wilki żyją w grupach rodzinnych zwanych niezbyt fortunnie watahami, bo nazwa wataha sugeruje przypadkową, mało zorganizowaną zbiorowość. Tymczasem stado wilcze to typowa rodzina, na czele której stoi para rodzicielska – ojciec i matka. Pozostali członkowie stada to starsze lub młodsze dzieci tej pary. W takiej grupie tyl-

ko rodzice (nazywani też niekiedy parą alfa) mają prawo do rozmnażania. Oni też przejmują na siebie odpowiedzialność za całą grupę (wyżywienie, bezpieczeństwo, wybór właściwego środowiska). W grupie rodzinnej panuje porządek. Dzieci okazują posłuszeństwo względem rodziców. Przejawia się ono w potrzebie wyrażania postaw uległości (tzw. mowa ciała) oraz w dostępności do pokarmu. Starsze, 2–3 letnie potomstwo pomaga w wychowaniu młodszego rodzeństwa oraz włączane jest stopniowo w polowanie. Po około trzech latach, kiedy młode wilki zaczynają wchodzić w okres dojrzewania, opuszczają grupę rodzinną i udają się na poszukiwanie nowych terytoriów i partnerów do założenia nowej wilczej rodziny. Wilki zwykle łączą się w pary na całe życie. Tylko śmierć jednego z rodziców powoduje, że jego miejsce może zająć inny osobnik (przeważnie niespokrewniony).

Jedna grupa rodzinna wilków (w warunkach GPN to zwykle 2–9 osobników) potrzebuje rozległego terytorium. Badania prowadzone na terenie Polski wykazały, że jest to obszar od 70 do przeszło 300 km². Górna granica takiego terytorium jest zatem 4-krotnie większa niż obszar Gorczańskiego Parku Narodowego. Z tego wynika, że średniej wielkości parki narodowe, takie jak Gorczański, są zbyt małe, żeby spełniać wszystkie potrzeby

jednego wilczego stada. Z tego względu, dla skutecznej ochrony gatunku ważne są inne regulacje prawne działające poza obszarem parku narodowego, m.in. dotyczące ochrony gatunkowej zawarte w prawie krajowym lub te ujęte w prawie Unii Europejskiej (tworzenie obszarów Natura 2000 i ich funkcjonowanie w formie sieci i wynikająca z tego potrzeba funkcjonowania korytarzy migracyjnych).

Wielu z nas ma utrwalony negatywny obraz wilka ukształtowany od dzieciństwa przez bajki, takie jak: „Czerwony Kapturek”, „Trzy świnki”, „Wilk i siedem kozłatek”. Do tego dochodzą jeszcze opowieści babć i dziadków z czasów, kiedy wilki spotykano częściej. Są jednak i przykłady, kiedy wilk był



przedstawiany w lepszym świetle. Jednym z nich jest wilk z Gubbio, który pod wpływem św. Franciszka z Asyżu przestał wyrządzać ludziom szkody. W bajce naszego narodowego wieszczki – Adama Mickiewicza p.t. „Pies i wilk” drapieżnik ten jest symbolem dumy i wolności, w myśl przysłowia: „Lepszy na wolności kęsek lada jaki, niżli w niewoli przysmak”. W pozytywnym świetle są stawiane wilki u amerykańskich powieściopisarzy XIX i XX wieku, takich jak: Jack London (powieść „Biały Kieł”) i James Oliver Curwood (powieści: „Szara wilczyca”, „Włóczęgi północy”). Jest jeszcze wiele innych przykładów w kulturach narodów na całym świecie, gdzie przedstawiane są pozytywne cechy wilka. Warto mieć na uwadze, że dzikie zwierzęta nie są ani „dobre” ani „złe” i nie należy ich oceniać w kategoriach moralnych, żyją bowiem zgodnie ze swoją naturą.

W Gorcach niewątpliwie jedną z przyczyn negatywnego nastawienia człowieka do wilka są ataki na zwierzęta gospodarskie oraz ataki na dzikie zwierzęta zapędzane w pobliże ludzkich osiedli. Zdarza się, że atakowane są owce, kozy i bydło na polanach oraz w sąsiedztwie zabudowań. Ale bywało i tak, że dzikie zwierzęta szukały ratunku wśród ludzi. Jako przykład może posłużyć zdarzenie kiedy łania – samica jelenia w akcie desperacji schroniła się przed atakiem wilków pod balkonem jednego z domów na osiedlu Halamy, w gorczańskiej miejscowości Konina. Odważni gazdowie odpędzili dwa wilki, które jednak nie chciały zrezygnować z posiłku i czekały na między kilkadziesiąt metrów dalej. W tym czasie łania uciekła w drugim kierunku.

Warto tu wspomnieć, że wilki polując na dzikie zwierzęta kopytne, przede wszystkim jelenie i dziki są sprzymierzeńcami rolników, przyczyniając się do zmniejszenia szkód powodowanych na polach, łąkach i w lesie. W przypadku zaistnienia szkody wyrządzonej przez wilki właściciel ma prawo ubiegać się o odszkodowanie w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie.

Tekst: Jan Loch

Zdjęcia z Archiwum GPN



Zimowiska uszatek



Okres jesienno-zimowy to czas, kiedy sowy możemy spotkać w zadziwiających miejscach, z dala od ich typowych środowisk, np. włochatkę w parku miejskim w Nowym Targu, a nie w Borze na Czerwonym, sóweczkę przy domach na Kowańcu, zamiast wysoko w Gorcach na polanie obok schroniska na Turbaczu, a zaobrazkowane w Polsce uszatki na Słowacji, Węgrzech, a nawet w Serbii.

Dlaczego sowy podejmują dalekie wędrówki? Główny powód to poszukiwanie pokarmu. Brak pożywienia jest przyczyną masowych przelotów tych ptaków. Spośród sów zamieszkujących Gorce i Podhale to uszatka podejmuje najdłuższe wę-

drówki. Uszatki są jedynymi sowami, które na okres zimowy łączą się w stada. Zbierają się w mniejsze lub większe grupy i wspólnie spędzają najtrudniejszą porę roku na wybranych stanowiskach, tzw. zimowiskach. Nierzadko zajmują te same miejsca przez wiele lat. Na Podhalu zlokalizowałem i obserwuję dwa zimowiska uszatek. Na jednym z nich naliczyłem maksymalnie dziewięć ptaków, a na drugim tylko cztery.

Największe w Europie zimowisko uszatek znajduje się w Serbii, w miejscowości Kikinda, gdzie w centrum miasta, na rynku, zimuje kilka tysięcy tych ptaków. Gdy pojechałem tam pierwszy raz, zaraz po dokonaniu obowiązkowej rejestracji na ko-

misariacie policji ruszyłem na rynek. Przecierałem oczy ze zdumienia, gdyż nigdy w życiu nie widziałem tylu sów w jednym miejscu. Na jednym drzewie siedziało tyle uszatek, ile zimuje w całej Małopolsce. Jest to magiczne miejsce pełne sów, wypłuek i ludzi takich jak ja, którzy przemierzali setki, a nawet tysiące kilometrów, by na własne oczy przekonać się, że Kikinda to „uszatkowy raj na ziemi”.

W Polsce, największym zimowiskiem uszatek, jakie miałem okazję odwiedzić, było otoczenie szkoły im. Mikołaja Kopernika w Głownie, gdzie na kilku drzewach, co roku zimuje około 40–50 uszatek. Zazdroszczę uczniom, którzy codziennie mogą podziwiać uszatki śpiące w koronach drzew.

Badania genetyczne ptaków skupionych w jednym miejscu udowodniły, że rzadko są to osobniki spokrewnione, a wśród przybyszów zimują również sowy z Serbii. Zadacie sobie pytanie, gdzie szukać zimowisk uszatek? Można je znaleźć w parkach miejskich, na cmentarzach, osiedlach oraz na różnego typu posesjach i w ogrodach z grupami drzew. Podczas spacerów warto poszukać w swojej okolicy takich miejsc. Może uda Wam się zlokalizować zimowisko uszatki?

Zimowiska to miejsca, w których uszatki spędzają kilka miesięcy, a co za tym idzie pozostawiają po sobie mnóstwo wypłuek, które zbieram a póź-



niej preparuję. Już spieszę z wyjaśnieniem co to takiego wypłuek i skąd się bierze. Żołądek sów nie jest przystosowany do trawienia kości ani sierści ofiar. Niestrawione części zdobyczy tworzą w żołądku sowy „wałeczek”, który jest zwrócony, tj. wypłuty w formie wypłuki. Takie niestrawione pozostałości z upolowanych ofiar są cennym materiałem badawczym, umożliwiającym dokładne poznanie diety sów. Na podstawie kości można określić, za pomocą specjalnych kluczy, co sowy jedzą, gdzie polują i jakie zwierzęta zamieszkują daną okolicę.

Drodzy Czytelnicy, Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne prowadzi monitoring zimowisk uszatek, jeśli więc znajdziecie w swojej okolicy takie miejsce, to koniecznie napiszcie o tym na adres: sowywmiescie@gmail.com W e-mailu podajcie dokładną lokalizację i liczbę zimujących ptaków.

Warto wiedzieć, że w Polsce uszatka podlega ścisłej ochronie gatunkowej. Najlepszą metodą ochrony uszatki jest pozostawianie drzew z gniazdami po ptakach krukowatych oraz utrzymanie krajobrazu rolniczego z mozaiką pól, łąk, zadrzewień i zakrzaczeń.

Tekst i zdjęcia: Daniel Urbaniak



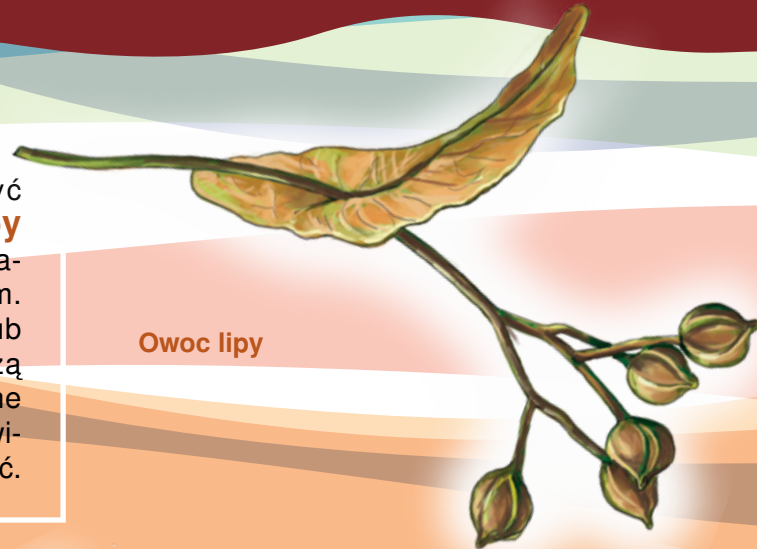
Mały przyrodnik obserwuje ... wędrujące owoce!



Początek jesieni to czas, kiedy można obserwować zadziwiającą różnorodność owoców z ich kolorami, kształtami i zapachami. Znamy głównie te, które są smaczne i soczyste, jak choćby jabłka, gruszki albo śliwki. Warto wiedzieć, że są też owoce suche i twarde, jak orzechy. Wszystkie jednak mają to samo zadanie: chronić ukryte w ich wnętrzu nasiona oraz zapewnić im możliwość wędrowania do nowych miejsc. W jaki sposób owoce podróżują? Środkiem lokomocji może być dla nich wiatr lub zwierzęta, a nawet człowiek. Oto kilka przykładów.

Niektóre owoce mają skrzydełka!

Wykorzystują wiatr, by wyruszyć w świat. Przykładem jest owoc **lipy** – małe orzeszki w kształcie miniaturowej gruszki o długości ok. 0,5 cm. W jego wnętrzu ukryte są jedno lub dwa nasiona. Lipowe orzeszki siedzą na szypułce, wyposażonej w podłużne skrzydełko. Wiatr wprawia je w ruch wirowy i dzięki temu mogą daleko polecieć.



Owoc lipy

Również owoce **klonu** podróżują drogą powietrzną. Małe, kuliste orzeszki wyruszają w drogę parami, a każdy z pary ma swoje własne skrzydełko o długości ok. 5 cm. **Klon jawor i klon zwyczajny** to drzewa podobne, jak bracia. Można je rozróżnić po ułożeniu skrzydełek (rysunek obok).



Owoc jaworu

Owoc klonu zwyczajnego

Latające owoce wytwarza też **grab**. Są one znacznie mniejsze niż u lipy i klonu. Przyjrzyjmy im się z bliska, a najlepiej przez lupę! Widać na nich wzorki – delikatne żeberka. Każdy grabowy orzeszek jest przyrośnięty do dużego, 3-klapowego skrzydełka. Skrzydlate owocki są zebrane w kiść, z której się odrywają i rozsiewają za pomocą wiatru.



Owoc grabu

Dla niektórych owoców środkiem lokomocji są zwierzęta.

Na pewno dobrze znacie kuliste „rzepy” **łopianu**. Mają one specjalne haczyki, którymi przyczepiają się do sierści zwierząt i wędrują wraz z nimi.

W podobny sposób przemieszczają się owoce **rzepiku pospolitego**. Roślinę tę spotkacie na łąkach, pastwiskach i przy polnych drogach. Każdy owoc rzepiku ma kształt małego dzwonka pokrytego kolcami i haczykami, za pomocą których przyczepia się do sierści zwierząt, a także do naszych ubrań. Taki pasażer „na gapę” może powędrować naprawdę daleko i wykiełkować w zupełnie nowym miejscu.



Są też nasiona, które aby wykiełkować najpierw muszą zostać zjedzone przez zwierzęta, a następnie wydalone. Dlatego niektóre rośliny, np. **jarzębina, głóg** wytwarzają smaczne i pożywne owoce. Są one przysmakiem kosa, kwiczoła i jemioluszek. Ptaki te wędrują na znaczne odległości, nawet setki kilometrów, przenosząc w żołądku nasiona. W ten sposób roślina i ptak odnoszą korzyści. Ptak zdobywa pożywienie, a roślina środek lokomocji dla swoich nasion.

Mariola Stefanik



Jemioluska i owoc jarzębiny



Zagadki Salamandry



1. Rozpoznaj i dopasuj

Rozpoznaj liście oraz owoce 8 gatunków drzew. Dopasuj liść do właściwego owocu i wpisz odpowiednie oznaczenia (litera i cyfra) w poniższej tabeli.

Uwaga! psotna salamandra zgubiła owoce jednego z drzew. Jakiego?

Drzewo	Liść	Owoc
BUK		
DĄB		
JAWOR		
JESION		
KASZTANOWIEC		
LESZCZYNA		
LIPA		
WIĄZ		

2. Rebusy

Zgadnij jakie hasła ukryły się pod poniższymi obrazkami.

3. Wilk i ryś

Wilk i ryś są stałymi mieszkańcami Gorczańskiego Parku Narodowego. Każdy z tych drapieżników prowadzi odmienny tryb życia. Z poniższych zdań wybierz te, które dotyczą wilka:

- A - Żyje w grupie rodzinnej, której przewodzi para rodzicielska.
- B - Prowadzi samotniczy tryb życia.
- C - Podczas jednego posiłku drapieżnik zjada zwykle ok. 1 kg pożywienia.
- D - Wygłodniały drapieżnik podczas jednego posiłku może zjeść blisko 9 kg pożywienia.
- E - W wychowaniu młodych uczestniczą wszyscy członkowie grupy rodzinnej.
- F - Młode wychowuje samotnie samica.
- G - Poluje w stadzie, podczas łowów współpracuje z innymi członkami grupy.
- H - Poluje samotnie.

Zdania właściwe dla wilka oznaczono literami:

Zagadki Salamandry

1. Rozpoznaj i dopasuj
2. Rebusy
3. Wilk i ryś

Rozwiązania przysyłajcie do 15 stycznia 2022 r. wyłącznie na adres e-mailowy: anna.kurzeja@gorcepn.pl

W treści, oprócz rozwiązań, należy podać swoje imię i nazwisko oraz adres zamieszkania.

Zapraszam do zabawy i życzę powodzenia!



Rozwiązanie zagadki z numeru 58 „Salamandry” – wiosna-lato 2021
Hasło wykreślanki: *W Polsce gniazduje także uszatka błotna.*

Nagrody za prawidłowe odpowiedzi otrzymują:

1. Rozalia Bielat z Tarnowa
2. Aleksandra Kocoł z Tarnowa
3. Łukasz Giecwicz z Tarnowa

Uwaga! Przesłanie odpowiedzi na „Zagadki Salamandry” jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na przetwarzanie danych osobowych.



Święto Buki

7 października br. Gorczański Park Narodowy wspólnie z Nadleśnictwem Nowy Targ zorganizował plenerowe warsztaty przyrodniczo-leśne pod nazwą „Święto buki”. W spotkaniu, które odbyło się w dolinie Łopusznej przy Gajówce Mikołaja, uczestniczyło ponad 50 osób – młodzież ze szkoły podstawowej w Ostrowsku oraz ze szkoły podstawowej nr 2 w Nowym Targu. Uczniowie wędrowali w kilkuosobowych „zespołach badawczych” po wyznaczonej ścieżce zadań. Tematem przewodnim był buk, jako jeden z głównych gatunków lasotwórczych w naszym regionie. Życie drzewa i jego znaczenie dla człowieka można było poznać, uczestnicząc w zadaniach, których wykonanie miało wspólny cel – odkryć wartość przyrodniczą naszych lasów, zarówno chronionych w Gorczańskim Parku Narodowym, jak i tych, które pełnią funkcje gospodarcze na obszarze Lasów Państwowych.

Dzięki pięknej pogodzie, barwom jesieni, a przede wszystkim dzięki aktywności i pozytywnym nastrojom uczestników spotkanie odbyło się we wspaniałej atmosferze. Święto buki tradycyjnie zakończyło się wspólnym ogniskiem.

Mariola Stefanik

Fot. Małgorzata Józefiak



Wydawca: **GORCZAŃSKI PARK NARODOWY**

Zespół redakcyjny: ANNA KURZEJA, MARIOLA STEFANIK, PAWEŁ CZARNOTA

Adres korespondencyjny: „SALAMANDRA”, GORCZAŃSKI PARK NARODOWY

PORĘBA WIELKA 4, 34-735 NIEDŹWIEDŹ, TEL. 18 33-17-944

e-mail: gpn@gorcepn.pl, www.gorcepn.pl

Zdjęcie na okładce: WILK. FOT. Z ARCHIWUM GPN

Opracowanie graficzne: WIESŁAW ŁYSAKOWSKI/COMPAL

